

BYŤ SVÄTÝ? FAKT TO TREBA?

Dve dilemy XX. storočia – príbeh na lepšie porozumenie – ako to teda je?

V jednom rozhovore emeritný pápež Benedikt XVI. rozvíja nasledovnú úvahu: „Zatímco otcové a teológové stredoveku se ještě mohli domnívat, že se v podstatě celé lidstvo stalo katolickým a že pohanství existuje pouze na okraji, objev nového světa na počátku novověku radikálně změnil perspektivy. V druhé polovině minulého století se zcela ujalo mínění, že Bůh nemůže nechat jít do záhuby všechny nepokřtěné a čistě přirozené štěstí není ani pro ně reálnou odpovědí na otázku lidské existence. Velcí misionáři 16. století byli ještě přesvědčeni, že kdo není pokřtěn, je navždy zavržen, což vysvětluje jejich misionářské nasazení. V katolické církvi po Druhém vatikánském koncilu však toto přesvědčení bylo zcela opuštěno. Z toho plyne dvojitá hluboká krize. Na jedné straně se zdá, že se tím odnímá motivace k dalšímu misionářskému nadšení. Proč by měli být lidé přesvědčováni k přijetí křesťanské víry, když se mohou spasit i bez ní? Avšak také pro křesťany vyvstala otázka. Stala se totiž problematickou závaznost víry a její životní formy. Pokud se někdo může spasit také jinak, přestává být nakonec zřejmé, proč by měl být vázán požadavky křesťanské víry a její morálky samotný křesťan.“

No vážne, prečo by sme sa mali držať hodnôt a morálky kresťanstva? Ak sa dá spasit' aj bez nich – ak sa môže teoreticky (a aj prakticky) spasit' ľudozrút z džungle, ktorý jakživ o Kristovi nepočul, podľa Evanjelia nežije a ani ho nepozná... – tak potom prečo by som sa nemal spasit' ja, ktorý „do kostola chodím, modliť sa modlím, nikoho som nezabil, nikoho (tak vážnejšie) neokradol, nikomu nič zlé nerobím, pracuje, zarába, starám sa o rodinu a do iných nestarám“? Prečo?

Fakt, že vôbec táto otázka tu v praxi je... a že vôbec nad ňou musíme uvažovať... je podľa mňa znakom hĺbky krízy, v ktorej sme sa ako kresťania v praxi ocitli. A znakom toho, ako hlboko ono cukrikové kresťanstvo¹ preniklo do nášho myslenia. Pretože jedine v cukrikovom kresťanstve je táto otázka otázkou a jej riešenie problémom... Ale poďme k veci! A začnime malým príbehom!

Kde bolo, tam bolo, žil raz Peter. Peter nadovšetko miloval more-plavbu. Mal bohatých rodičov a skvelé podmienky a preto už ako teenager sa zúčastnil niekoľkých expedícií so svojimi rodičmi na ich rodinnej jachte. Na svoje osemnásťte narodeniny dostal darček: Novú, skvelú jachtu, na ktorej o rok na to sólovo preplával Atlantický oceán. Michal mal tiež bohatých rodičov. More mu ale nič nevravelo. Nadovšetko miloval počítačové hry a vo svojich osemnástich rokoch pracoval pre renomovaný magazín ako testovač nových hier. Pavol až takých bohatých rodičov nemal. A žil v krajine, ktorá nemala more. Rád sa člnkoval a občas, na jazere, počas rôznych kurzov a akcií, si vyskúšal aj taký vnútrozemský jachting. Maroš, jeho priateľ, mal záujmy úplne iné. Zbieral známky a pretože tiež nepochádzal z nejakej bohatej rodiny, peniaze, ktoré si zarobil na brigádach, využíval na budovanie svojej filatelickej kolekcie. Ďaleko od nich, v džungli, žili dvaja súrodenci. Jeden sa volal Polatuto. Miloval rybárčenie a jeho rozkošou bolo, keď mohol na piroge veslovať po rieke, ktorá okolo ich osady tiekla. Jeho brat Mamamupoto vodu veľmi nemusel. Bol dobrým stopárom a rád lovil v lese s lukom a šípmi...

Jedného dňa, riadením osudu, sa všetci šiesti ocitli na mieste, kde slávny kapitán Hokalsen robil výber kandidátov na nesmierne

vzrušujúcu a revolučnú plavbu superekologickou plachetnicou okolo sveta. Peter sa okamžite prihlásil. Pretože bol skvelý, zručný, skúsený, bol okamžite prijatý v hodnosti bocmana. Pavol sa tiež prihlásil – ale tak trochu ostychavo. Povedal: „Viete, ja strašne túžim plaviť sa po mori. Ale moja krajina more nemá a ani moji rodičia nie sú takí bohatí, ako tí Petrovi. Nevie, či ma vezmete...“ Hokalsen mu povedal: „To je pravda, na túto plavbu pripravený nie si. Niečo už ale vieš... Ak máš odvalu a si ochotný tvrdo drieť, zaplatím ti trojmesačný intenzívny kurz a výcvik. Ak ho absolvuješ a ak to všetko vydržíš, máš u mňa miesto ako námorník. A ešte stihneš prvú skúšobnú plavbu. Berieš to?“ „Samozrejme, pane!“ zviskol Pavol a už aj sa šiel na kurz zapísať. Nakoniec sa pred Hokalsenom objavil aj Polatuto. Povedal: „Toto je ako sen. Nikdy som ani netušil, že niekde je tak veľa vody, ako v oceáne. Ani som netušil, že existujú takéto veľké a zložité lode. Keby to bolo na mne, celý život by som nerobil nič, len sa na takýchto lodiach plavil po všetkých moriach sveta! Ale u nás bola iba rieka. A nemali sme väčšie lode, než trojmetrové pirogy. Nikdy som nevidel s'ážeň ani plachtu, len veslá...“ Hokalsen sa na Polautu pozrel a povedal: „A si ochotný učiť sa? Bude to tvrdé, veľmi ťažké, takmer nemožné... ale ak si odhodlaný, mohol by si to dokázať. Pošlem ťa na jednu z mojich lodí a tam ťa budú moji ľudia rok a deň tvrdo trénovať. Ak nevydáš zo seba všetko, hodia ťa cez palubu ako suchú tresku... žartujem... ale fakt je, že musíš za rok dokázať to, čo sa Peter učil od malička celé tie roky a Pavol aspoň niečo z toho tiež. Ak to dokážeš, môžeš s mojou loďou ísť ako plavčík a člnár. Ak nie – budem na tvoje miesto musieť vziať niekoho iného. Platí?“ „Platí, náčelník!“ vykrikoval Polatuto nadšene a už aj utekal zapísať sa na tú Hokalsenovu loď. Hokalsen sa potom pozrel na Michala, Maroša a Mamamupota a opýtal sa aj ich: „A čo vy? Vy netúžite ísť s nami na toto obrovské dobrodružstvo?“ Michal mávol rukou a povedal: „Zbláznili ste sa? Večné kolísanie, žiadne pohodlie, mizerná strava, námaha, žiaden internet – čo by som tam robil? Nedostanete ma tam ani párom volov!“ Maroš povedal: „Myslím, že známky môžem lepšie a pohodlnejšie zbierať... ehm... doma. More ma, priznám sa, nikdy nelákalo...“ Nakoniec prehovoril aj Mamamupota: „More? Ani za svet! Desí ma už tá rieka, čo tečie okolo nás! V živote ma nikto nedostal ani na pirogu! Plaviť sa na tomto plávajúcom dome? Po vode, ktorej na koniec nedovidiť? Ani za svet! Ešte dnes sa vrátim do svojej rodnej džungle!“

A teraz otázka: Čo má tento príbeh spoločné so svätosťou a s Nebom a spásou? Poďme pekne po poriadku!

NEBO – alebo BOŽIE KRÁĽOVSTVO – to je stav dokonalosti a svätosti. Ich zdrojom je láska a ovocím blaženosť². Dôležité je uvedomiť si, že oná blaženosť je priamo ovocím lásky, svätosti a dokonalosti. Mohli by sme teda povedať, že **Nebeské Kráľovstvo – to je životný štýl Boha, ktorý robí Boha šťastným a blaženým.**

To potom znamená dve veci:

1) SPASIŤ SA znamená osvojiť si presne tento životný štýl a dokonca v rovnakej intenzite a čírosti, v akej ho žije Boh sám³.

² porov. viac v úvahe 442 „Filipovo evanjelium“, a v katechéze 424 „Aké je to byť ako Boh?“

³ porov. úvaha 346 „Čnosť čistoty“, či 425 „Prečo sa odúčať žiť telesne“ a začiatok úvahy 426 „Nahrádzanie, presmerovanie...“

¹ porov. úvaha č. 339 „Čo vám rodičia asi nikdy nepovedali...“

Ak si ho osvojím, som v Nebi, lebo Nebo je práve týmto životným štýlom a blaženosťou je jeho ovocím. Ak si ho neosvojím, v Nebi nie som a ani byť nemôžem a ani ma tam niekto nijako nemôže „zobrať“, či „vpustiť“, pretože Nebo nie je miesto, kam by sa dalo ísť, ale životný štýl, ktorý sa dá jedine naučiť, osvojiť, zamilovať si ho a žiť. Bodka.

2) SPASENIE SA tak vyžaduje splniť objektívne kritériá a dosiahnuť objektívny cieľ a tým je dokonalé napodobnenie Boha. Tak, ako fyzik nemôže povedať: „Dobre, máme slabý varič a preto redefinujeme Celziovu stupnicu a odtiaľ 60° bude znamenať 100° a všetko bude OK“, ani my, ani Boh sám nemôže povedať: „Dobre, ty si ľudozrúť, tak u teba prižmúrim oči a nebudeme od teba na vstup do Neba vyžadovať 100% svätosť, u teba postačí aj 25%...“ Alebo je naša podobnosť s Bohom 100%-ná – a v Nebi sme; alebo nie je – a v Nebi nie sme. Povedané obraznou rečou Zjavenia: „Nič poškrvnené ... doň nevojde“ (Zjv 21,27 SSV).

Toto je dôvod existencie OČISTCA. Očistec je dôsledkom toho, že na spasenie sa nestačí len Božie veľkorysé odpustenie a milosrdenstvo, nestačí len Jeho prajnosť a láska. Na spasenie sa je potrebné, aby sme sa my sami, s Božou pomocou a v sile Ducha, ale stále my sami rozhodli, že sa naozaj takými svätými staneme a naozaj sa nimi aj stali⁴!

A tu sa stretáme s pointou nášho *námornického príbehu*:

- **Sú ľudia ako PETER:** Celým srdcom si zamilovali životný štýl Boha, založený na dokonalosti, na láske, na svätosti, na slobode, na vzťahoch spoločenstva. A celým srdcom si zamilovali Boha, pretože On je stelesnením všetkého toho, čo milujú. A tak sa v Bohu a s Bohom aj sami zbožšťujú podľa slova sv. Klementa Alexandrijského: „Človek sa stáva Bohom, pretože miluje všetko to, čo miluje Boh“. Týmto ľudom tu, na zemi, hovoríme *svätii* a ctíme ich ako naše vzory a príklady. Keď opustili tento svet a predstúpili pred Boha na „konkurz do Večného Života“, tak sa ukázalo, že po tomto Večnom Živote Boha nielen celým bytím túžia, ale sú naň aj úplne a dokonale pripravení. A preto mohli vstúpiť hneď, bez všetkého.

- **Sú ľudia ako PAVOL:** Milujú Boží život – ale z nejakých objektívnych dôvodov sa ho nemohli naučiť úplne a dokonale. Možno preto, že sa o ňom dozvedeli až neskoro a do odchodu zo sveta si ho nestihli osvojiť úplne a dokonale. Alebo žili v nejakej nekatolíckej denominácii a Evanjelium sa k nim neodstalo v jeho úplnosti, o sviatostiach a ostatných daroch ani nehovoriac. Ale robili, čo mohli. Keď opustili tento svet, zistili, že na jednej strane po Nebi celým bytím túžia – ale na druhej strane nie sú ešte pripravení ho žiť. A Boh im ponúkol „doškoľovací kurz“ – Očistec. Miesto, kde tvrdým tréningom a za cenu námahy a bolesti môžu túto dokonalosť dosiahnuť. A oni povedali: „Áno, Pane! Podstúpime hocičo, pretrpíme hocičo – len nech sa raz staneme schopnými tento Tvoj Večný Život s Tebou žiť!“

- **Sú aj ľudia ako POLATUTO:** Nikdy o Kristovi nepočuli. Alebo počuli, ale len rôzne (možno práve „cukríkové“) legendy a mýty a to ich nikdy neoslovilo. Celý život túžili po niečom veľkom... krásnom... vznešenom... nesmrteľnom. Slovom Pavla hľadali „v dobrých skutkoch ... slávu, česť a nesmrteľnosť“ (Rim 2,7 SSV). Usilovali sa o tieto veci najlepšie, ako vedeli, primerane poznaniu a možnostiam, ktoré mali. Keď opustili tento svet a zastali pred Bohom, obrazne povedané sa im slzy vtisli do očí a vykrikli: „Ani sme netušili, že môže existovať takáto krásna a nádhera! Celý život sme ju hľadali a celý život sme po nej túžili, aj keď sme ju nepoznali a nevedeli vyjadriť slovami. Pane, nie sme ale schopní žiť túto krásu a nádheru, sme plní zla a až teraz sme spoznali, že to

zlo je naozaj zlo. Celým srdcom sa zaň hanbíme. Jestvuje pre nás ešte nejaká nádej?“ A Boh odpovie: „Iste. Očistec. Prejdete ním? Vaše očisťovanie bude o to namáhavejšie a ťažšie, o koľko ste od dokonalosti Neba vzdialenejší. Ale ak ste odhodlaní a naozaj po tom túžite celým srdcom, dokážete to. Vstúpite doň teda?“ A oni vstúpia – a uspejú, pretože už na zemi po tejto krásnej túžili a verili v ňu, aj keď ju navonok nepoznali a nikdy v plnosti nenašli, iba v náznakoch.

- **A potom sú ľudia ako MICHAL,** ktorí možno od malička vyrastali medzi katolíckymi, boli privádzaní ku Kristovi, vyučovaní v Božom slove, mali k dispozícii všetko, čo Boh ľuďom na tejto zemi daroval – ale nezamilovali si Boží Život. Uprednostnili pred ním svet a jeho rozkoš a tie si zamilovali viac. Sú tu aj ľudia ako **MAROS,** ktorí v až tak dokonalých podmienkach nežili. Ale tiež im to nevádi, lebo v živote išli iným smerom, hľadali iné ciele a milujú odlišný spôsob života, ten svetský. A sú tu aj **MAMAMUPOTOVIA,** ktorí v živote nikdy o Kristovi nepočuli, v živote Ho nestretli, nemali ani možnosť niečo také počas života prežiť – ale keby aj, nijako by to ich život nezmenilo. Ježiš by im aj tak pripadal úplne cudzí a nezaujímavý, pretože ich túžby a vášne idú opačným smerom. Všetci títo, keď jedného dňa opustia tento pozemský svet, prídu pred Boha a pohliadnu na Nebo, ale nič im to nebude hovoriť. Pohliadnu na Nebo, ale bude im pripadať šedivé a nudné a prázdne a úplne cudzie. Povedia: „Pane, ak dovoľíš, radi by sme teraz odišli preč. Tam dole – Ako tomu hovoríte? Peklo? – to vyzerá omnoho zaujímavejšie. Myslíme, že pôjdeme tam. Do toho vášho „neba“ v Nebi by ste nás nedostali, ani keby ste nás ako nútili! A vytrpieť kvôli niečomu tak mizernému a nezaujímavému všetky tie úskalia, drinu a námahu očistca? Nie sme blázni! Odchádzame!“

A toto je odpoveď na dilemu, ktorú načrtnol Benedikt XVI.

MILUJEME BOŽÍ ŽIVOTNÝ ŠTÝL? Potom ním už tu, na zemi, žijeme najviac, ako to len možné je. V závislosti od podmienok to môže znamenať od najlepšieho ľudozrúta medzi ľudozrúťmi, až po najsvätejšieho syna (dcéru) Boha vo Svätej Cirkvi. Ale jeden i druhý pôjdu každý v rámci svojich možností na 100% a nebudú sa pýtať, či musia, pretože chcú. Pretože to milujú!

NEMILUJEME BOŽÍ ŽIVOTNÝ ŠTÝL? Považujeme svätosť a dokonalosť a všetky tie ostatné veci za nejaké bremeno, za povinnosť, o ktorej sme dospeli k záveru, že sa to hádam „nemusia“ a že do Neba sa dá „dostať“ aj bez nich? Potom sme práve z Neba vypadli. Práve sme ho zavrhlí. A keď zomrieme – tak keď uvidíme Nebo, budeme si myslieť, že je to Peklo. A keď uvidíme stenu Očistca, ako nás od neho oddeľuje, nebudeme mať ani najmenšiu chuť cez ňu prejsť – presne tak, ako sme ani na zemi nemali ani najmenšiu chuť a túžbu po svätosti a viac nám vyhovovala priemernosť a viac, či menej svetský spôsob života. A tak skončíme v trojnásobnom sklamaní: V sklamaní z Neba, pretože sa nám ani zďaleka nejaví také úžasné, ako to na zemi hovorili a vôbec nechápeme, čo tí všetci hlupáci „svätci“ tam v Nebi, či tí, ktorí k nemu putujú Očistcom, na tom nudnom Nebi vidia. Peklo nám bude pripadať omnoho zaujímavejšie – aj keď aj z neho budeme sklamaní. Vlastne časom z neho budeme úplne umorení. Ale aj tak nám bude stále pripadať lepšie, ako Nebo. Úplne rovnako, ako keď nám na zemi priemernosť a svetskosť stále pripadali síce nie úžasné, ale predsa lepšie, než nejaká svätosť a život podľa Evanjelia a podobné zbytočnosti. A do tretice, budeme desne sklamaní z Boha a naveky Mu budeme vyčítať, prečo to nevymyslel nejak lepšie a prečo sa kvôli Nemu musíme trápiť v tejto bezvýchodiskovej mizérii...

Ako je to teda s tou požiadavkou svätosti verus možnosťou spásy aj pre toho najnegramotnejšieho a najprimitívnejšieho „divocha“? Teraz to už určite vieme!

⁴ porov. katechézy 423 „Ako prijať Božie milosrdenstvo“ a 427 „Hriechy proti Božiemu milosrdenstvu“